

№4 Токтогул атындагы жалпы билим беруучу орто мектеби

Биология

Тема: Ичеги-карын илдеттеринен кантип сактанса болот

Мугалим: Бокова С.Т.

V

Диспут

Тема . Ичеги карын илдеттеринен кантип сактанса болот,

Сабактын максаты . Окуучулар логикалык ой жүгүртүүсүн остуро алышат ,

1-Окуучулардын дуйнону таанып билуу боюнча жеке түшүнүгү кенейет,

2-Аргументтуу суйлоого, бироонун созун уга билууго ,жана адамды сыйлоо сезими калыптанат,

Жабдылышы,

Түстүү суроттор , Газета-Жүгүштүү ооруулардын негизги себептери,

Диск, телевизор, плакаттар,

n

Дискуссиянын сууроолору

1 Организим, учун тамак синируунун кандай мааниси бар ,

2 –ОКУУЧУ,Тамак синируу системасы , тамак синируучу , каналдардан жана бездерден турат,

Алар ооз кондойу ,кулкун,кызыл онгоч , ашказан, ичке, жоон ичегилер,

3-окуучу:Тамак синируудо негизги роль , тиш деп ойлоймун,Себеби: Кашка , кылкыйма тиштердин жардамы менен тамакты кертте тиштейт эмеспи ,

4-окуучу:Мен буга кар шымын ,Тамак тын температурасын ,даамын, механикалык ж,б, касиеттерин ооздун ,былжыр челиндеги жана тилдеги рецептор лордун жардамы менен

Суйру мээдеги борборго барат,Ал борбордон туюнуу шилекей ашказанга, ашказан алдындагы

Бездерге жана ооз кондойуно жетет,

5-окуучу, Кызыл онгоч тамак синируудо чон роль ойнойт. Алмак –салмак кыймылдоо кызыл онгочту тамактын жылышына чон жардам берет,

6-Ашказан зили ашказандын былжыр челиндеги коптогон бездерден иштелип чыгат

М: 1м2 былжыр челинде 100 дон ашык бездер жайгашкан Зилдин курамында ферментер

Туз кислотасы былжыр бар,Тамактын ашказан зили менен аралашышына да комок берет,

7- окуучу: Ички –ичегилер –себеби бул ичегиге боордун жана уйку безинин тутуктору

Келип ачылып, ферменттердин таасири астында белоктор аминокислоталарына; май, май кислоталарына жана көп атомдуу спирттерге, углеводдор моносахариддерге ажырайт,

8- окуучу: Тамак синируунун организмде мааниси тиричилик процестери журуу учун

, баалуу азык заттар жетиштуу болуу үчүн керек, Тамак-аш осумдук жана жаныбарлар

Продукциялары колдонулат,

9-окуучу:Кандай тамак –аш, Белоктор, майлар, углеводдор, минералдык туздар, витамин,

Суу ж,б,

10-окуучу :Кошумча азык заттар гана организмде куру функциясын, энергия функциясын аткарат,

Мугалим: организмде тамактын синиши менен гана осот, чонойот, энергия менен камсыз болот,

Дискуссиянын экинчи болугу

Кызыктуу суроолор:

А) «Тондурган анатомия деген эмгекти ким жазган ?(Пирагов)

Б)Жугуштуу ооруулар кайсылар ?

(холера, чума, чечек, туберкулез, дифтерия,,ж,б,)

В) «Укмуш доктор»- деген данк эч качан ал кишиден кайткан эмес,(Н,И, Пирогов),

Пирагов медицинада эминелерди (кайсы дарыны биринчи болуп колдонгон,

(иод, спирт, эфир, наркоз,)),

4- Кутучадагы буюмдар

Эслертүү: Кутудагы буюм алынып келинет, Атын атоо,

А) Мугалим: Бул буюмду адам ооруганда керектейт, булл кайсы буюм,(градусник)

Б) Кутуда, Адам жашоосу үчүн озу шарттарды тузуп алат,

Ал кийимди адам жаз, күз, кыш айларда кийинишет, Жооп: Байпак,

В) Кутудагы нерсе соокто кезигет , ал эмине, (чуко)

Тамак синируу оорууларынын кантип алдын алууга болот,

1- окуучу Тамак –аштын бышырылып даярдалышынын кандай маниси бар,?

Жооп: Тамак бышырылып даяр далса,тамак бат , эрип ,тез синеет,

2- окуучу: Мен буга каршымын, себеби тамак ашты чала бышырып , чийки жеш керек,

М: Жачылчаларда, витаминдер коп,

3- 3- окуучу:Оруулардан сактануунун бирден –бир жолу ,тишти жакшы сактоо керек, Тамак канчалык жакшы чайналса ,тамак –синируусу системаларынын оорууларынан сактоого болот,

4- Мугалим : Кантип тишти сактаса болот,

5- Тишке зыян келтируучу факторлордон сактоо керек,(тамеки чегуу)

6- Окуучу: Мен каршымын, негизи кату нерселерди тиш менен чакпоо ,

7- Окуучу: Ыссык ичип муздак ичуудон бузулат,

Тишти сактоо эрежелеринин негизи

Тамактан кийин оозду жылуу ,туздуу суу менен чайкоодо микробдордон сактайт,

Викториналык сууроолор

Колдун жана буттун жиликтеринин аталышы кандай?

Жооп: (Жаак, күн жилик, кар жилик, кашка жилик, жото жилик,

2, Кишинин бет болугундо кыймылдай турган жалгыз соок бар, ал кайсы соок?

(астынкы жаак)

3, Силерге булчун ткандын кандай турлору белгилүү?

(жооп: скелеттин таргыл булчуну, жүрөктүн ботон таргыл булчуну, жылма булчундар),

4, Мээ кайсыл болумдордон турат,

Жооп: (сүйрү мээ, копуру, кара күш мээ, аралык, чон жарым шаар,)

5, Жүлүн кайсыл жерде жайгашкан? Жооп: (Омуртка каналынын ичинде,)

6, Кишиде канча кабырга бар? Жооп: (он эки жуп)

7, Борбордук нерв системасынын негизги болумдору кайсылар?

Табышмактар конкурсу:

Кичинекей медерим, жер тубуно жетерим, (коз)

Музыкалык тыныгуу,

Эскертуу: суроолорго көп жооп берген окуучулар калыстар тарабынан табылып кийинки турга жолдонмо алат, ал эми номери аталбаган оюнчулар коруучулордун катарынан орун алат

Бир теректе беш белек,

Бутагы бар кагышкан,

Ар биринин учунда

Ак седептер жабышкан, Жооп: (беш манжа)

Кан канча минутада уюйт Жооп: (3- 8 минутада уюйт),

ГЕОГРАФИЯЛЫК
БИЛИМ
ОРДО СЫНАГЫ
8-класс

МУТ: ТӨРӨЕВА А.

Сабартын
нурдуну
ош:

Экономиканы өнүктүрүү.
Отурган мамлекети бардык.

Адамдын өнүгүшүнө
көңүл бөлүшөт.

Технологияны бир-бирин
сүйлөтүп жүрүшү керек
болот.

Сабартын
нурдуну:

Ватман, картон, маха-
лалар.

Сабартын
нурдуну:

Экономикалык абалы
акыл токтоду.

Технологияны шартын
түшүндүрүшү.

Ошун үч түрдүн түрү ар бир
мониторинг категориясына
категорияларды берүү керек
турат.

Ар бир түрүндө мониторинг.
Биринчи түрдүн мониторинги.
Ар бир түрүндө үчүн ар түрдө

Оссентон нууцун мон амнистия.

Категориалар:

Даргалар

Жоуор

Тюлер

"Ж" мангаун баиталган нодл.

Теринкер

Борбор шаарлар

Журналстанути толоруна саякат.

Дүйнөдүн саясий картасына саякат.

Жу, ... Жу... Жу.

Окуучулар

Евразия

Тянь-Шань

Триборлар

Жаңылар окурмандар

Мозикалык сурмалар.

Жаппабаар осуучулар

1. Мирас кайсы мамлекетте жашайт?
Африка.
2. Баабай шыгаш Африка. кайсы жерге.
11-5 миң. уз 20-25. т 12. Сахара, сейрек токойлар
бука суураган куде
3. Эмгек суураган жаппабаар кайсы?
Африка.
4. Эмгектеш шыгаштын иш-иш эмгектеш
суураган боюнча?
Май, жарп-жарпек боюнча уз. 100 тонна.
5. Ант. ант. уга албаган, суураган жакшы иштеш
суураган каматтуу? Пингвиндер.
6. Кебраго не баста суураган каттуу шыгаш
кайсы мамлекет. куде?
Бүгүн. Америка.
7. Тун Амер. Анды төмөржүч шыгаштын
жаппабаар суураган келет үйрөтүм
унаа катары куде.
Лана.
8. Мексика борсо төмөр-жы субтропик.
куржактын катары аймакта өскөн
осуучулар. Катары агаар.
9. Түрг. сейрек кудегиштин Э. агаар.
Кудегиш катары курган иштеш кайсы? Кудегиш

Шянь-Шань

1. Шянь-Шаньган эу бийик зорусу? Жезин.
2. Шянь-Шаньган эу узун мен кыркасы? Калмаал-Тор.
3. Шянь-Шаньган эу кыска мен кыркасы Меркуван.
4. Шянь-Шаньган Ала-Тосу буюу кайсы аймактын болуп турат? Казакстан.
5. Шянь-Шань эу Пашир-Алайга болуп турган табигый зет? Фергана ордосу.
6. Шянь-Шань кырка тосу кайсы аймактын болуп турат? Тажикстан.
7. Шянь-Шань Ала-Тосу кайсы тоого туура келет? Ат-Динок Беткели.
8. Шянь-Шань деген сөз кандай түшүнүктө? Басма мөңгүлөр.
9. Калмаал тосу буюу кайсы аймактын болуп турат? Казакстан.
10. Шянь-Шань тундук-түштүккө карата негизинен эу бийик тосу Гималай.

кара чыгар. 8848 Шаңхайдагы.

8000 м болуп.

1. Дүйнөдөгү эң узун тоо кырасы?
Ауун тоосу. (Тун. Америка)
2. Антуктар тоосу кайсы материяда?
Африка матер.
3. Мак-Камм тоосу кайсы тоо жана жээк?
61944. Тундук Америкада Кордильер тоо тизме.
4. Абс-уагы жээк тоо сис-ем?
Тундук Абс-я тоосу.
5. Азия жана Европада болуп турган тоо?
Урал тоосу.
6. Анконкагуа тоосу кайсы тоо?
Ауун тоо тизме Тун. Амер.
7. Саян тоосу кайсы матер. Евразия
Тун. Тундук Евразия.
8. Килиманжаро тоосу кайсы тоо жана жээк?
Тундук Африка тоо тизме.
9. Анпалар тоосу кайсы материяда?
Тундук Америка.
10. Киргиз Ала-Тоосу кайсы материяда?
Киргизстан. Кыр. Респ.

Борбор шаарлар

1. АКШни борбору - Вашингтон.
2. Казакстан Респ. бор. - Астана
3. Түркия мам. борд - Анкара
4. Улуу мам. борд - Дели
5. Россия мамн борд - Москва
6. Украина мамн борд - Киев
7. Италия мамн борд - Рим
8. Австрал. матер. борд. шаары - Канберра
9. Түркмөнстан мамн. борд - Ашхабад.
10. Кытай Эл Респ. борбору - Пекин.

Колуор.

1. Туну-Алар-гы кайсы кол нок долуу астына турат?

Эли колду.

2. Мок-Колуу эу тегуу нери колга метр?

668 м.

3. Африкадагы эу тоу кол?
Трансваалка.

4. Киргиз-гы доломо кол?
Сары-Таш.

5. Кок Нуи кайсы колунан багытталат?
Тана колунан.

6. Маркайдо колу кайсы материяте?
Тунгустук Америка матер.

7. Алуу тоосундагы кол?
Тимикара (3812 м. тегуу. нери).

8. Жер шарыдагы эу тегуу кол?
Байкал 1620 м.

9. Тоу Меувенте, Викинет колуну кайсы материяте?
Тунгустук Америка.

10. Киргиз-га колунан аруу алган кол?
Мерк-Башер.

Вопросы

1. Как называется процесс, при котором организм получает энергию из пищи?
2. Какие органы участвуют в переваривании пищи? Назовите органы пищеварения.
3. Почему человек не может переваривать клетчатку? Назовите фермент, который переваривает клетчатку.
4. Почему у человека отсутствуют слюнные железы? Назовите железы слюны.
5. Какое значение имеют витамины в организме? Назовите витамин А.
6. Какое значение имеют минеральные вещества в организме? Назовите кальций.
7. Почему человек не может переваривать целлюлозу? Назовите фермент, который переваривает целлюлозу.
8. Почему человек не может переваривать крахмал? Назовите фермент, который переваривает крахмал.
9. Почему человек не может переваривать белки? Назовите фермент, который переваривает белки.
10. Почему человек не может переваривать жиры? Назовите фермент, который переваривает жиры.

Логикалык сурталдар.

Кыргыздын учуручу
Анни карапайым эмеректүүсү

Кыргыздын сунуучу
Анни кари жок жердегиси.

Кыргыздын байлыгы
Жеринет төлөргүсү

Кыргыздын сийлиги
Асык-Колуусу

Кыргыздын тарыхы
Самтарагы

Кыргыздын кучу
Биринчи кезе.

Эн ... Эн ... Эн.

1. Энгийн догол энгийн тоо гарнаа? (Тунганий 800 м)
2. Энгийн догол энгийн арга? (Бреллаж)
3. Энгийн догол энгийн марнаатаа? (Анхны 105 м)
4. Энгийн догол энгийн чек? (Жомолунгма) 8248 м
5. Энгийн догол энгийн ойгоо? (Амазонка)
6. Энгийн догол энгийн машинет? (Россия)
7. Энгийн догол энгийн көм? (Жасний)
8. Энгийн догол энгийн сүүсү мөн гарнаа? (Амазонка)
9. Энгийн догол энгийн жанар тоо? (Жапангау чон зона арга)
10. Энгийн догол энгийн материк? (Австралия)

Қырғызстан Республикасы
Саясат. 25 күн ТҮС.

1. Қырғыз Ала-Тоусу.
2. Талас Ала-Тоусу.
3. Чаткал кырка тоусу.
4. Фэсрака кырка тоусу.
5. Кунгой Ала-Тоусу.
6. Кашкар Тоусу.
7. Алай кырка тоусу.
8. Ат-Башы кырка тоусу.
9. Суусамыр тоо.
10. Шестей Ала-Тоусу.
11. Ташкент кырка тоусу.
12. Байбиге кырка тоусу.
13. Сары-Шаг кырка тоусу.
14. Ат-Башы кырка тоусу.
15. Чоң Алай кырка тоусу.

1. Екватор материниудан эх нэгд гарна?
2. Мек-Калко нийгэм үзүүн гарна? Лека
3. Орто-Токой суу селктанин кайса гарна? Бун
4. Крвызстануагы эх үзүүн гарна? Түүн сууруу.
5. Замбези гарнасы кайса материнте? Нарн 535км.
6. Мик-Лакренмай гарнасы кайса материнте? Африка матер.
7. Европаягы эх үзүүн гарна-Волга. Түүнүүр Африк дунд.
8. Сары-Иаз гарнасы кайса өлкөдө агна ыгат? Китай.
9. Ганг гарнасы найганаган материнте? Индия.
10. Янузы гарнасы кайса өлкөдө? Китай.

Терминдер.

1. Антропоген - адамдын нүгү аракетте
тараб. нүгү. Негизинен.
2. Сабалка - тропикте нүгү субтропикте
таралган гонтуу бадам сейрек
барактар өскөн жер.
3. Голочен - Жердин 2-к. тармагында
азыркы эра.
4. Экватор - Нер шертүүсү эки учураан
тең бурчун аракетте нүгү керемет.
5. Деңиз - барактар бутакан сүйүшү тарал.
жер.
6. Фронт - тоо тектеринин топурактан ачкан
сүзүшү аракет нүгү жерин кеткен.
7. Фён - тоодон нүгү керемет сөккөн нүгү
нүгү жерин.
8. Палеа - муздордун тара. Түш. Амер.
9. Глейзер - жерин-жерини жер аракетте турган
атпап нүгү жерин керемет.
10. Глобус - Нер шертүүсү нүгү керемет
жер.

"Ж" тамгасы мен баатырлар
НУСТ.

1. Сары нагз арбагы мен огуруган
метал? Калы
2. Кыргызстанууы Ктайдан болгон
тоо? Калмак-Тоо
3. Тундук Аларкачан эу ууун
тоо? Корумоер.
4. Куйуучу зерт? Коеур.
5. Кыргызстанууы эу ири алма
кени? Кунтар
6. Кристородун атма колган
ола? Колумбия.
7. Всы-кол облусун борбору? Каракол.
8. Арханстанууи борбору? Кобу.
9. Багтты аныктоочу пребор? Калмас.
10. Аба-орай ккн кол ннчк
ретини? Калмак.